

LIETUVOS BANKAS
EUROSISTEMA

Lietuvos eksporto konkurencingumo raida pastaraisiais metais

Kasparas Vasiliauskas
Ekonomikos departamentas
2024 m. gegužės 28 d.

Apie ką kalbėsime?

Lietuvos konkurencingumo apžvalga pastaraisiais metais

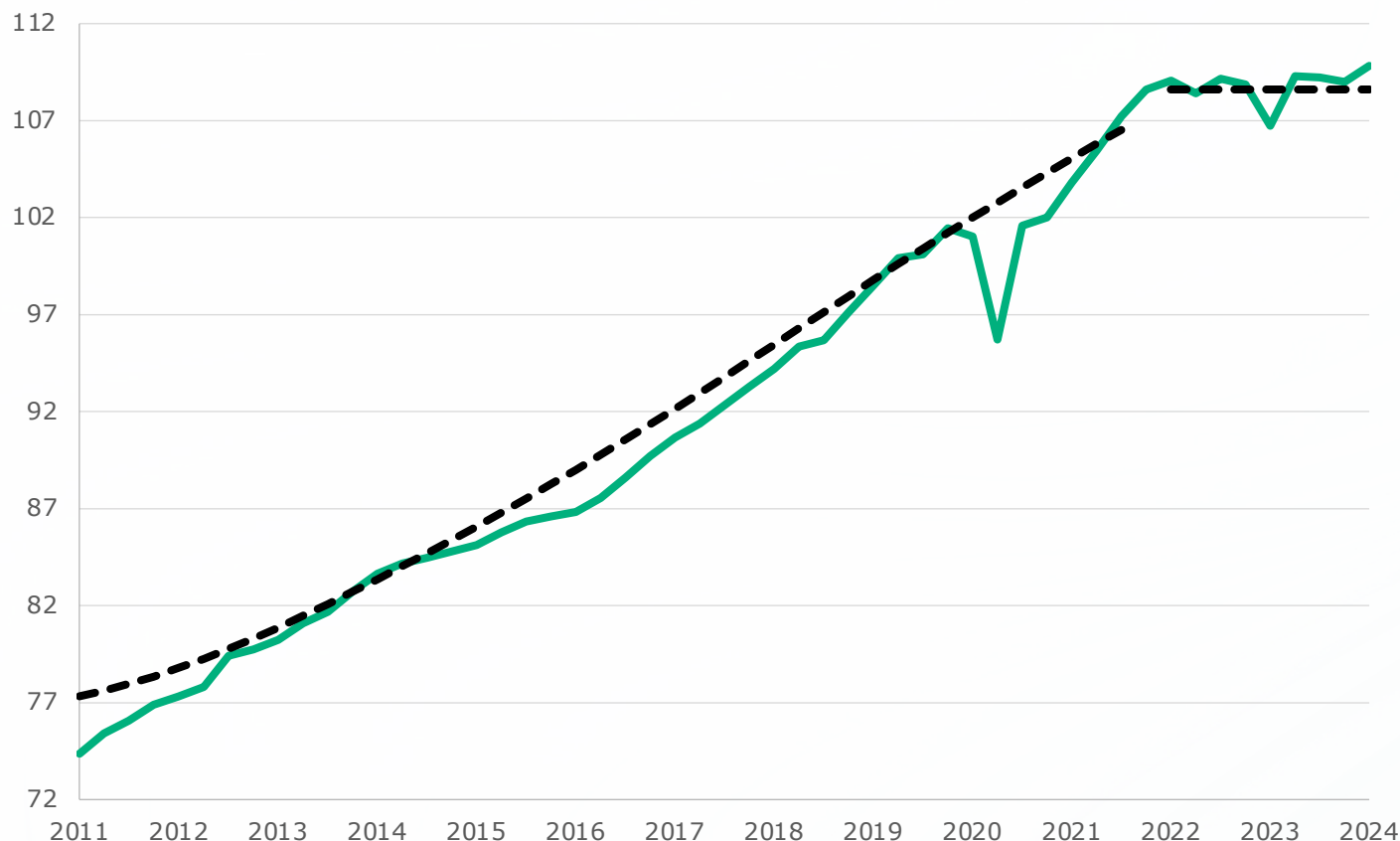

Konkurencingumo iššūkiai ateityje

Lietuvos ekonomika neauga – sustingusi jau dvejus metus

Realusis BVP

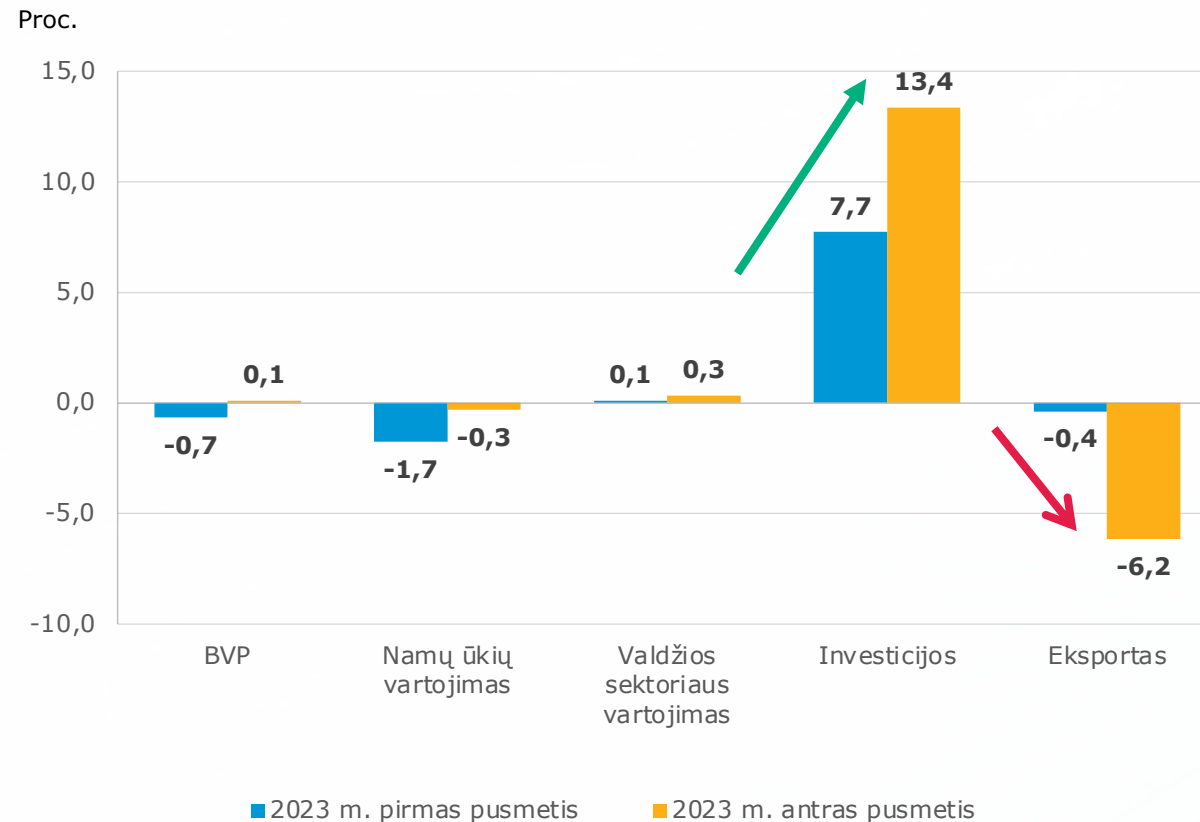
Indeksas (2019 = 100, sezoniškai koreguota)

- Augimo potencialas neišnaudojamas – stabdo eksportuojančiojo sektoriaus patiriami iššūkiai
- Ekonomikai labiau susitraukti neleidžia:
  - ūgtelėjęs gyventojų skaičius
  - ES paramos gausa

Vidaus paklausa išlieka stipri, tačiau neatsveria sunkumų eksporto rinkose

Realiojo BVP ir jo komponenčių raida

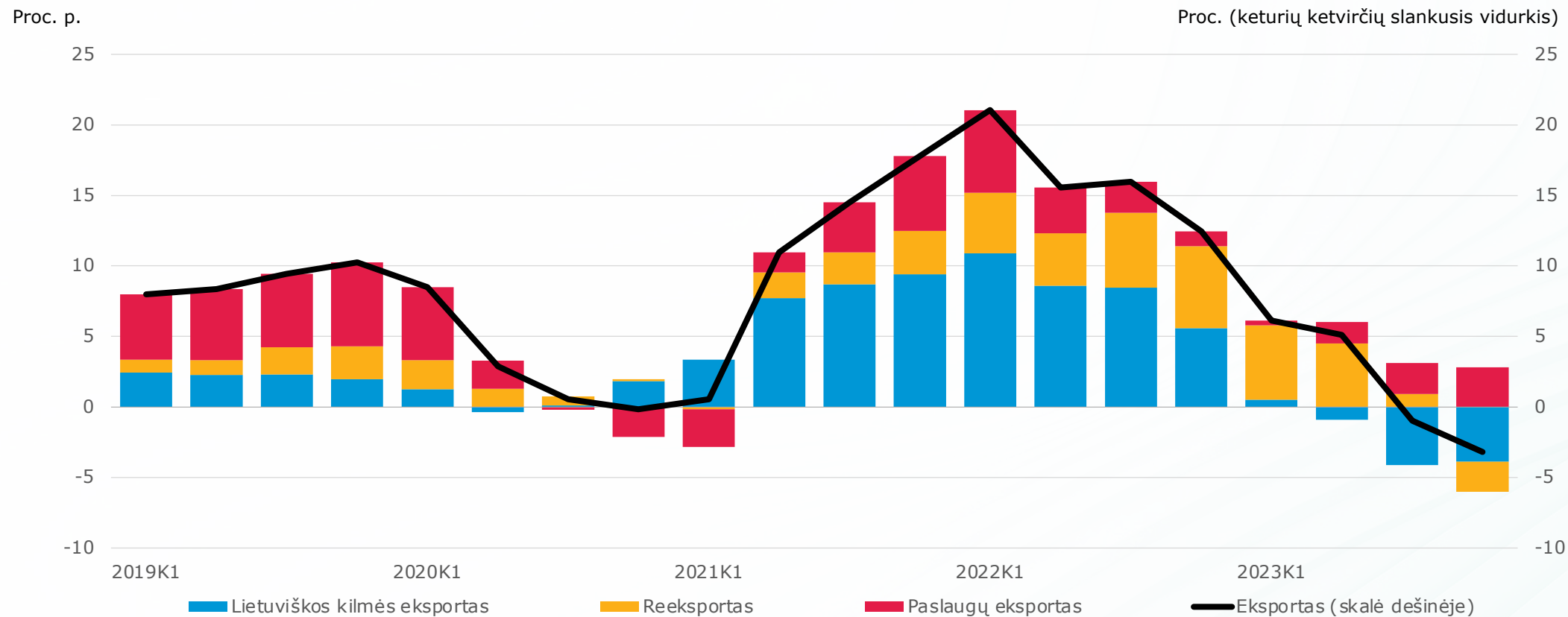

- Atotrūkis tarp vidaus paklausos ir eksporto raidos didėja
- Vidaus paklausa stiprėja dėl investicijų augimo
- Tuo tarpu eksportas laipsniškai traukiasi

Šaltiniai: Valstybės duomenų agentūra ir Lietuvos banko skaičiavimai.

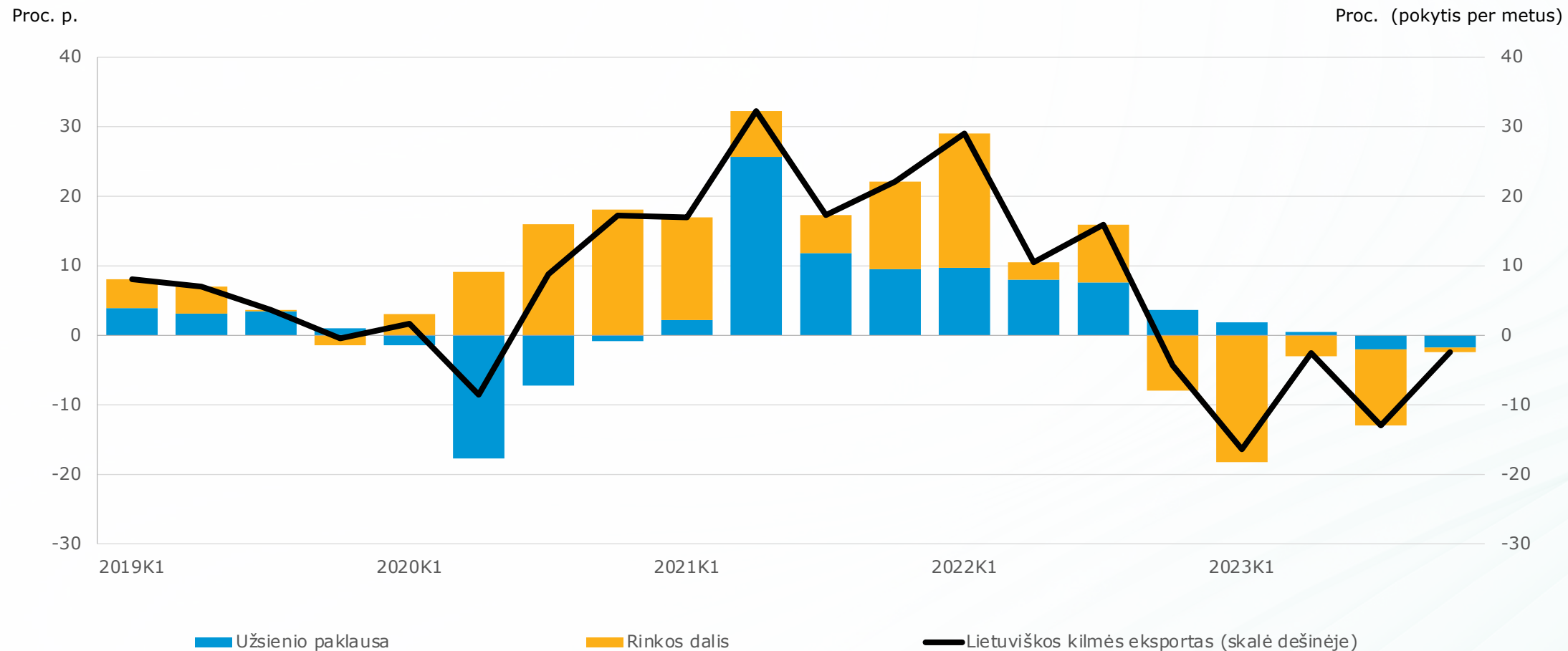
Eksportas daugiausiai traukėsi dėl prekių eksporto susitraukimo

Realiojo eksporto ir jo komponentių metinė raida

Šaltiniai: Valstybės duomenų agentūra ir Lietuvos banko skaičiavimai.

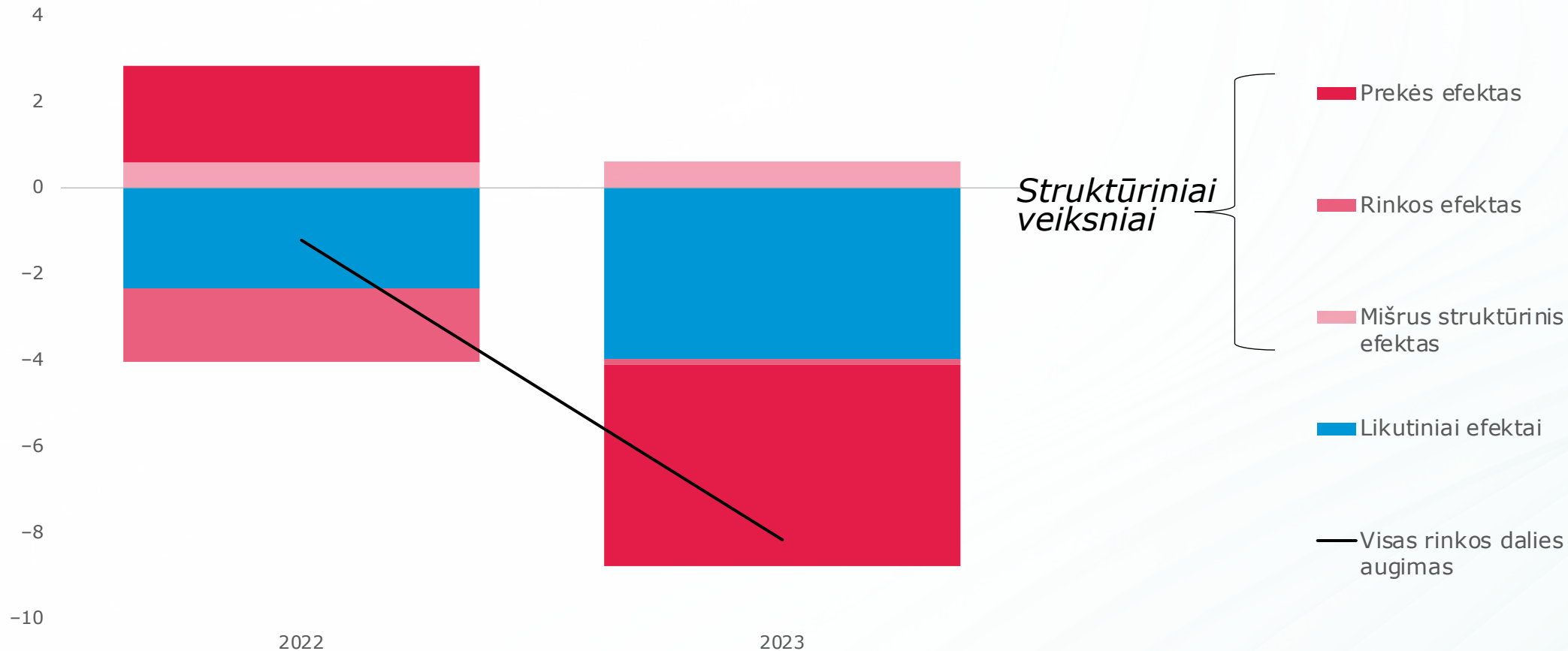
Prie lietuviškos kilmės eksporto susitraukimo daugiausiai prisidėjo rinkos dalių praradimai

Šaltiniai: Valstybės duomenų agentūra, ECB ir Lietuvos banko skaičiavimai.

Lietuviškos kilmės eksporto rinkos dalių praradimus smukdė ne su konkurencingumu susiję veiksniai

Proc. p. (pokytiis per metus)

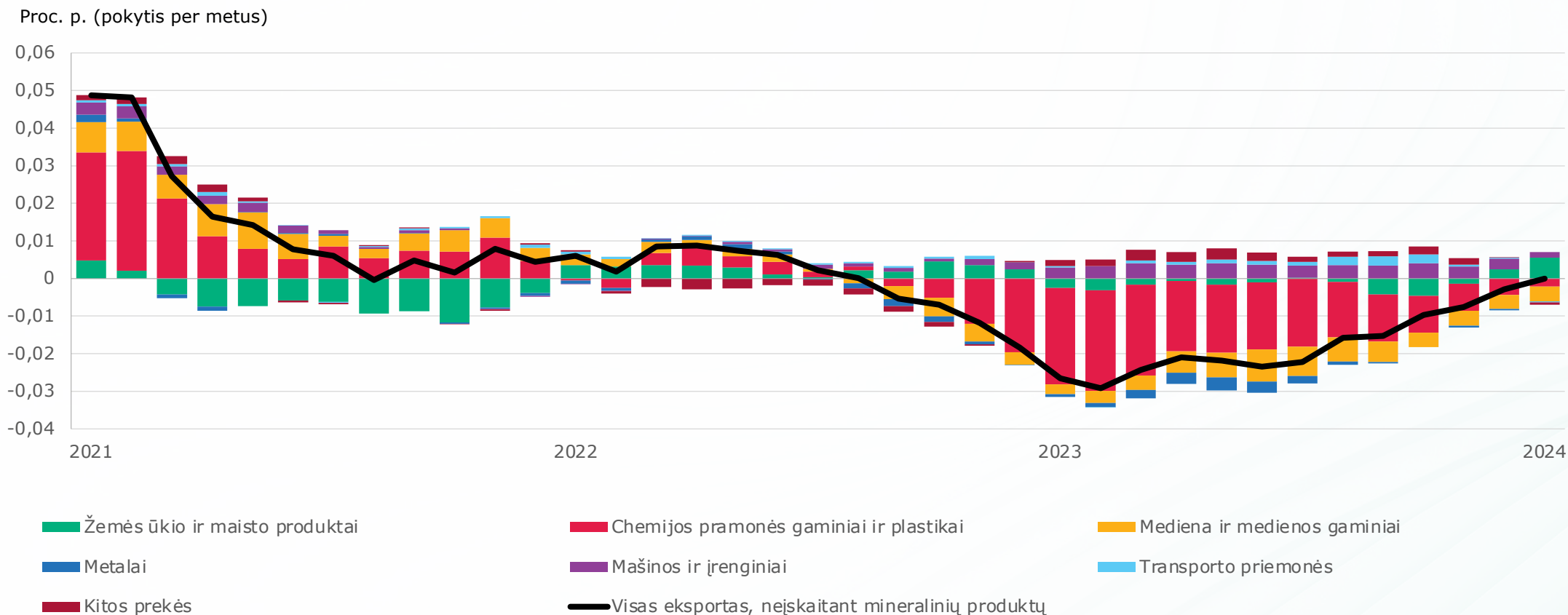

Šaltiniai: Eurostatas, U.S. Census Bureau, HM Revenue & Customs, Valstybės duomenų agentūra ir Lietuvos banko skaičiavimai.

Prie eksporto ir rinkos dalių mažėjimo daugiausiai prisidėjo struktūriniai veiksniai, kurie, tikėkimės - laikini

Lietuviškos kilmės eksporto rinkos dalių metinė raida (3 mėn. slankusis vidurkis)

Šaltiniai: Eurostat, U.S. Census Bureau, Eurostat, HM Revenue & Customs, VDA ir Lietuvos banko skaičiavimai.

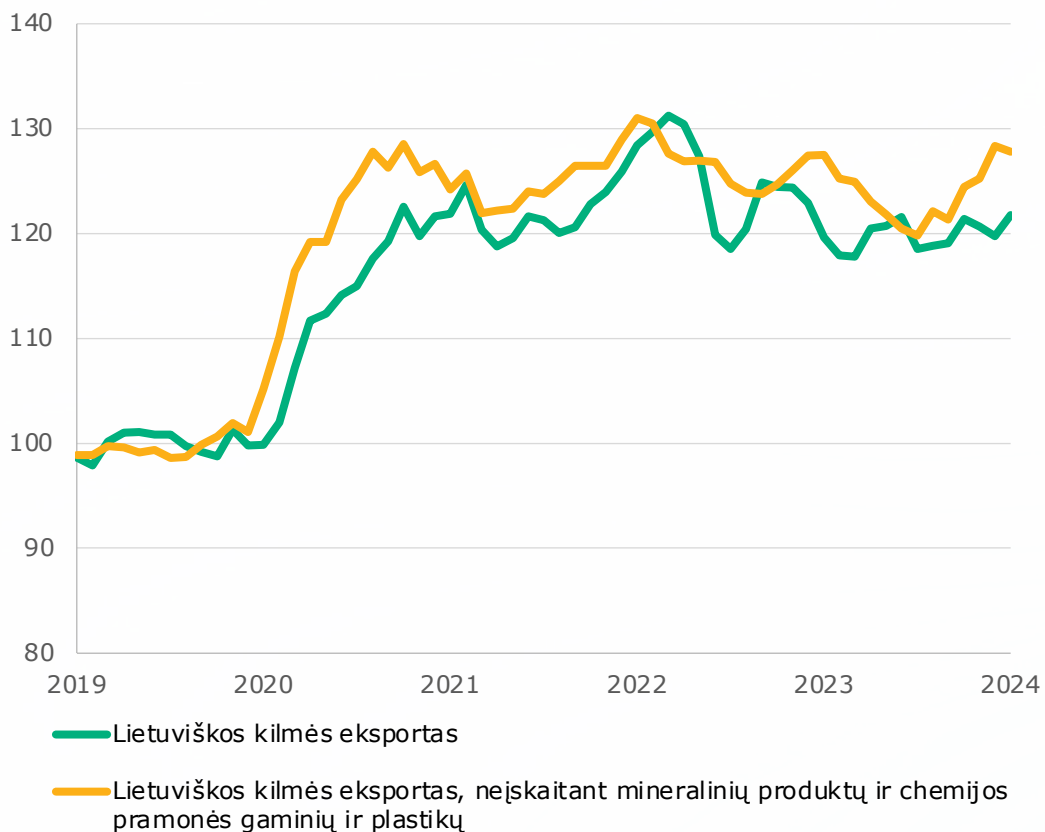

Daugumos prekių grupių rinkos dalys stabilizuojasi nuo 2023 m. antros pusės, tad yra prielaidų susigrąžinti prarastas pozicijas

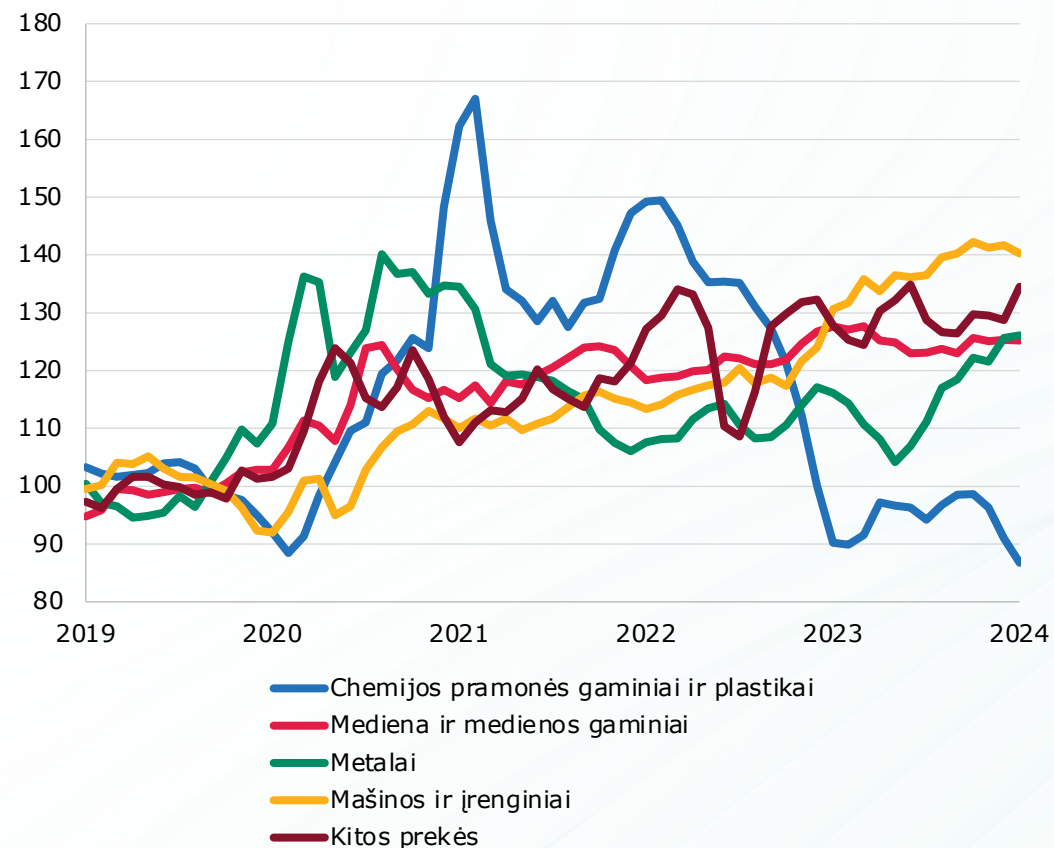
Lietuviškos kilmės eksporto rinkos dalių raida

Atskirų prekių rinkos dalių raida

Indeksas (2019 = 100)

Indeksas (2019 = 100)

Šaltiniai: Eurostatas, U.S. Census Bureau, HM Revenue & Customs, Valstybės duomenų agentūra ir Lietuvos banko skaičiavimai.
 Pastaba: naujausi duomenys už 2024 m. sausio mėn.

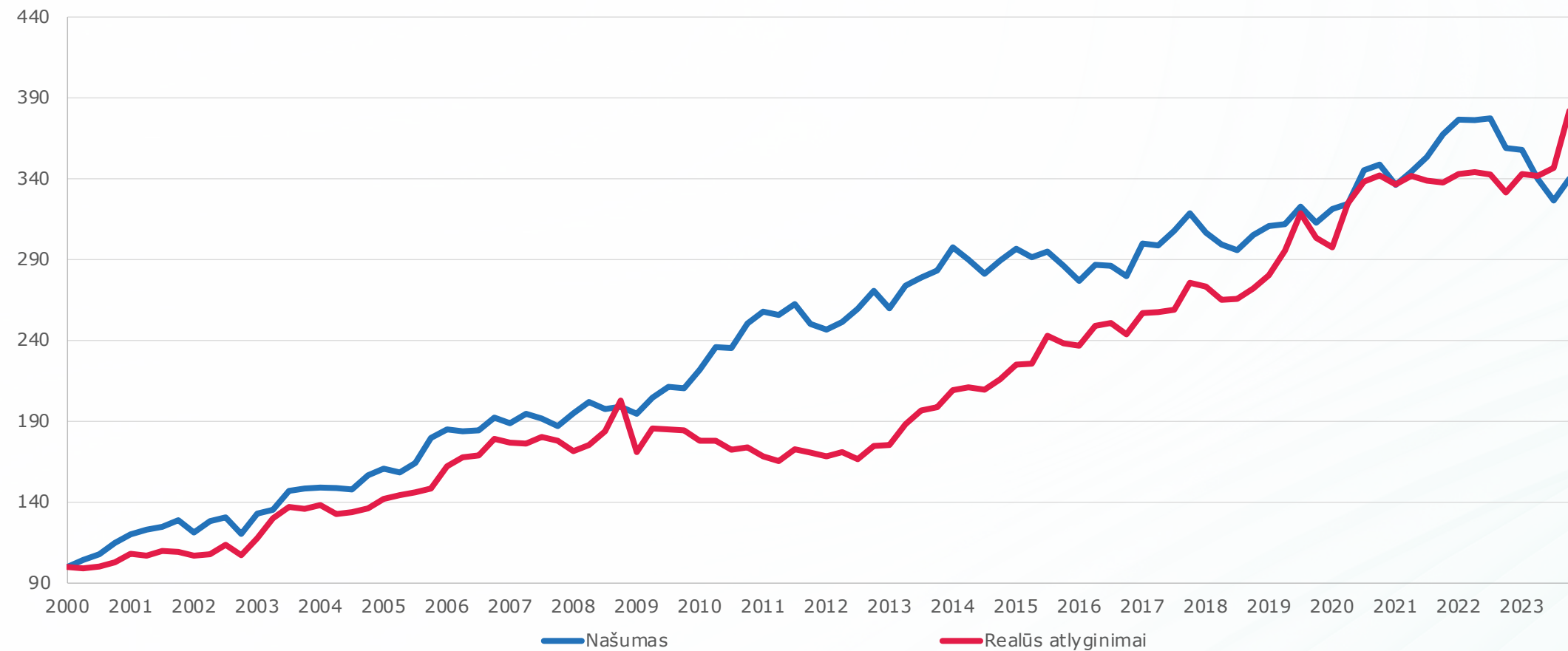
LIETUVOS BANKAS
EUROSISTEMA

Lietuvos konkurencingumo iššūkiai ateityje

Ilgą laiką atlyginimai augo kartu su darbo našumu išorės sektoriuje

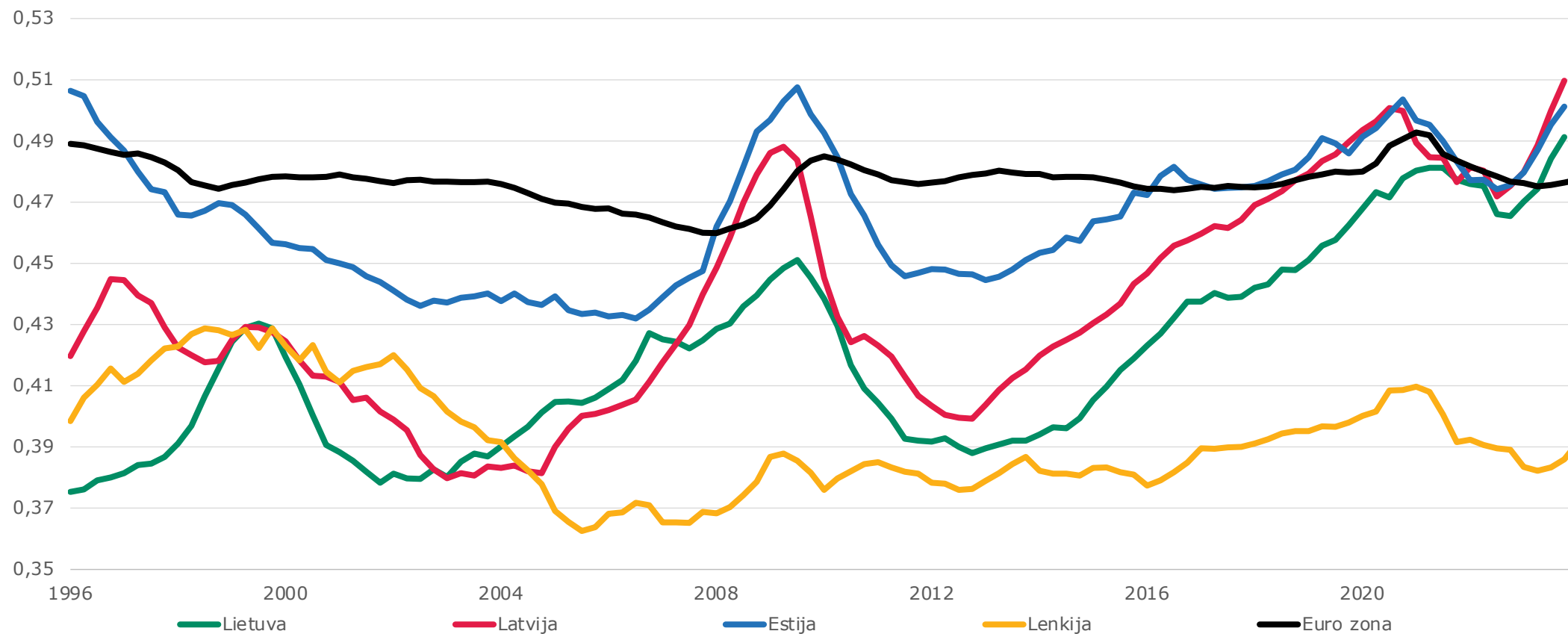
Indeksas (2004 K1 = 100)

Šaltiniai: Eurostat ir Lietuvos banko skaičiavimai.

Augančios vienetinės darbo sąnaudos kuria spaudimą įmonėms

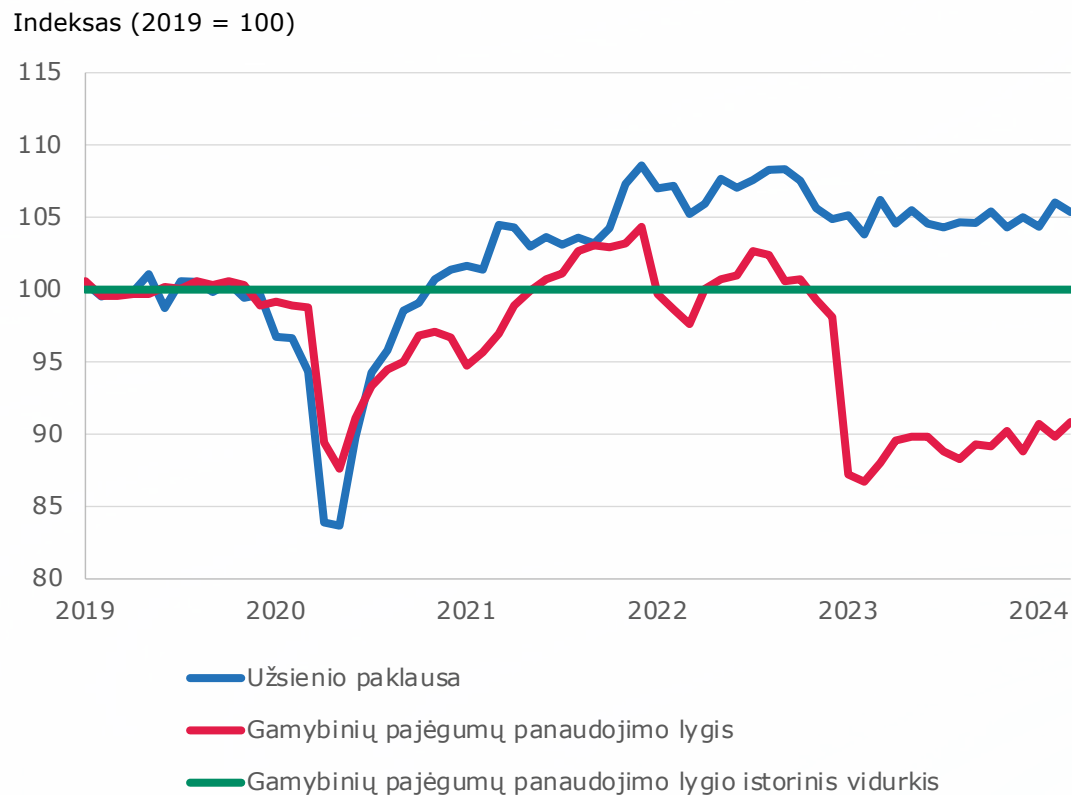
Vieneto dalis, 4 ketv. slenkantis vidurkis

Šaltiniai: Eurostatas ir Lietuvos banko skaičiavimai.

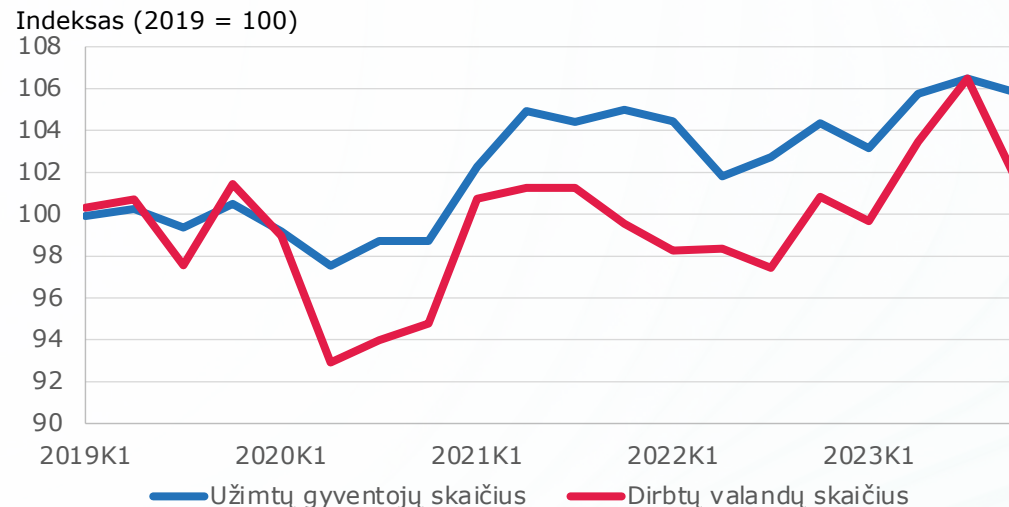
Šiuo metu našumas išorės sektoriuje yra sumažėjęs dėl sumažėjusios paklauso

Užsienio paklausa ir gamybinių pajėgumų panaudojimas

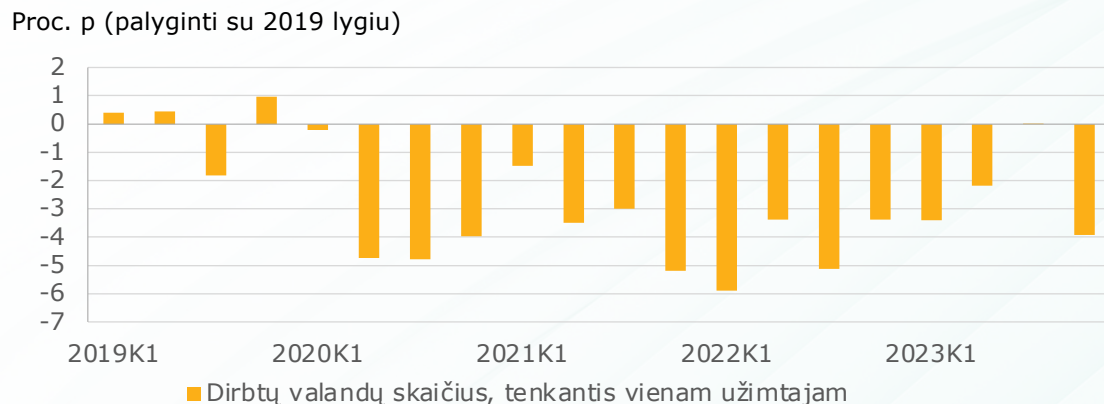
Šaltiniai: Valstybės duomenų agentūra, Nyderlandų ekonominės analizės centras ir Lietuvos banko skaičiavimai.

Užimtųjų ir dirbtų valandų raida

Šaltiniai: Valstybės duomenų agentūra ir Lietuvos banko skaičiavimai.

Vieno užimtojo išdirbtų valandų skaičius

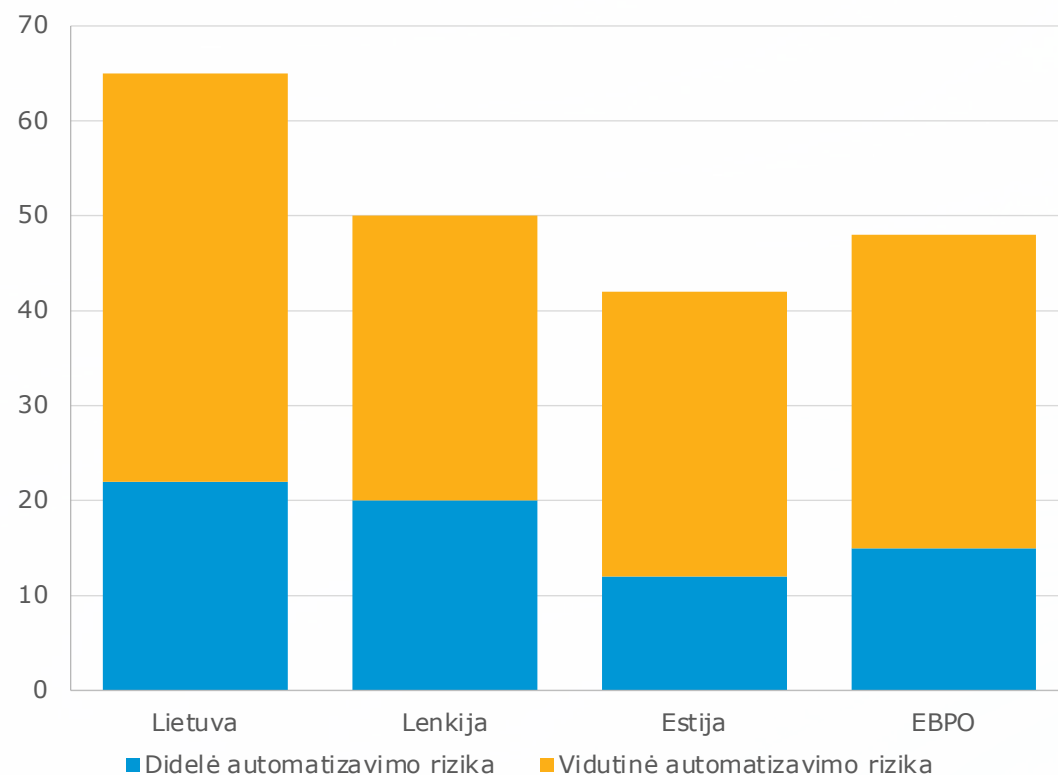

Šaltiniai: Valstybės duomenų agentūra ir Lietuvos banko skaičiavimai.

Žvelgiant į ateitį, svarbu spręsti ilgalaikius darbo rinkos iššūkius

Darbo vietų automatizavimo rizika

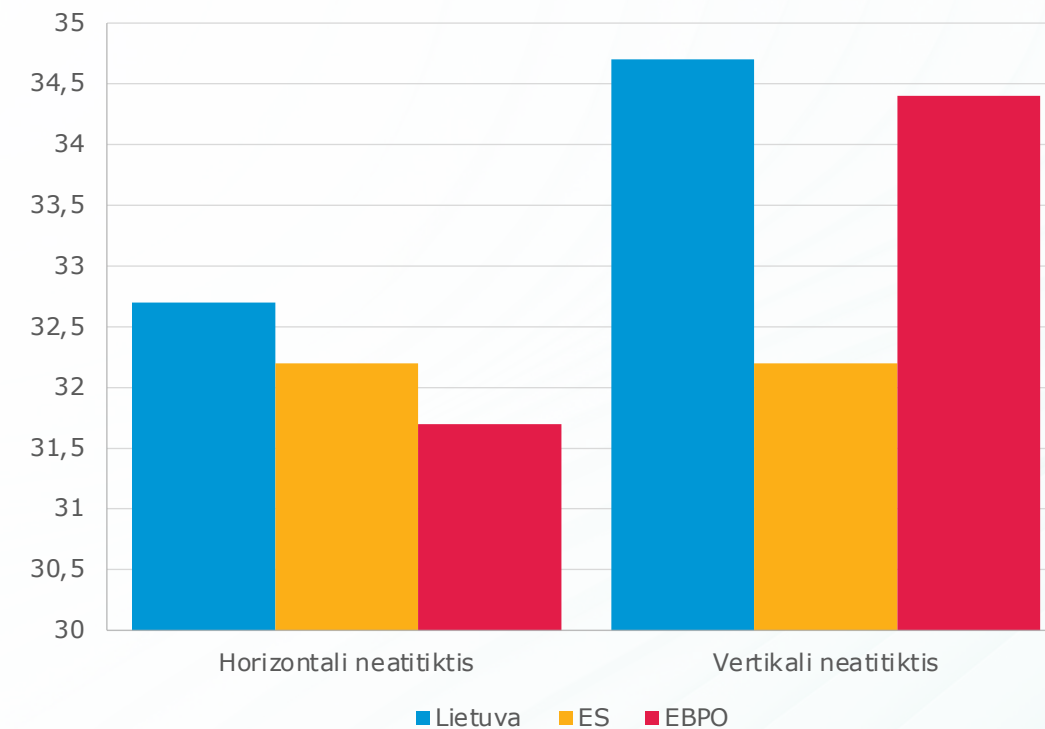
Proc. (nuo visų darbo vietų)

Šaltiniai: EBPO ir Lietuvos banko skaičiavimai.

Neatitiktis tarp įgūdžių paklausos ir pasiūlos

Proc. (nuo užimtųjų populiacijos)

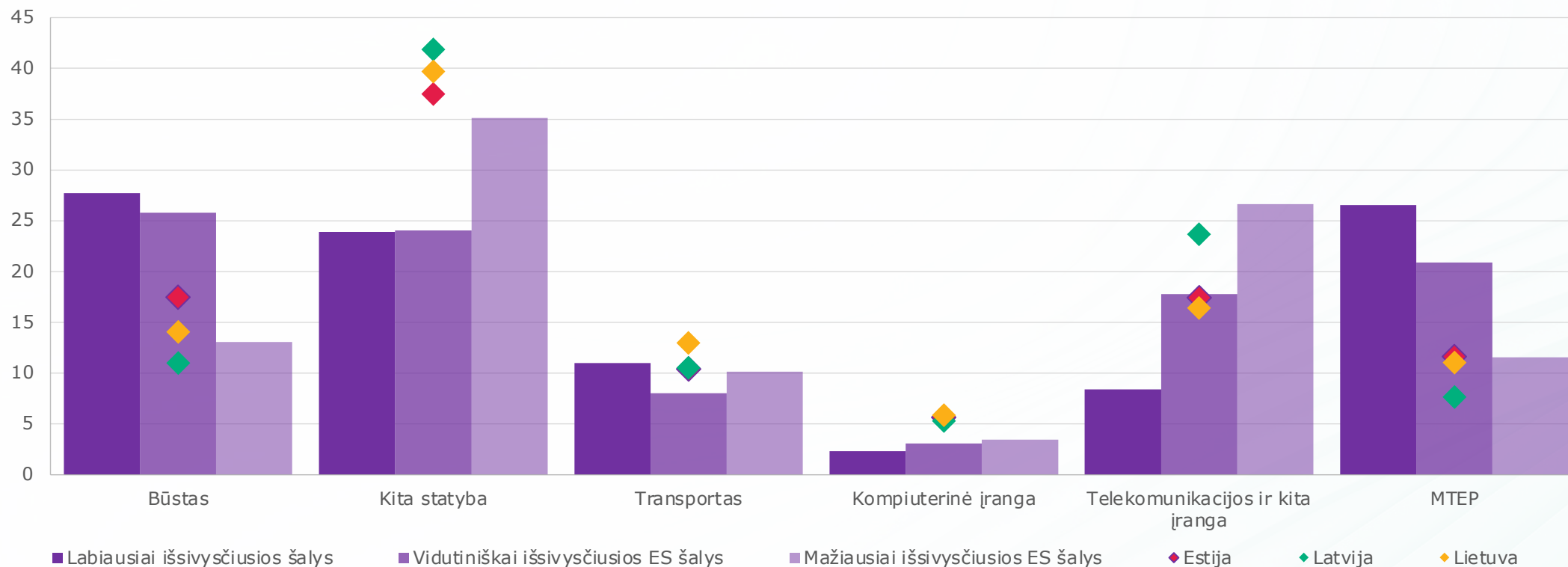
Šaltiniai: EBPO ir Lietuvos banko skaičiavimai.

Taip pat svarbu daugiau investuoti į našumą didinančias technologijas

Investicijų pasiskirstymas pagal atskiras investicijų rūšis ES šalyse (2015–2019 m.)

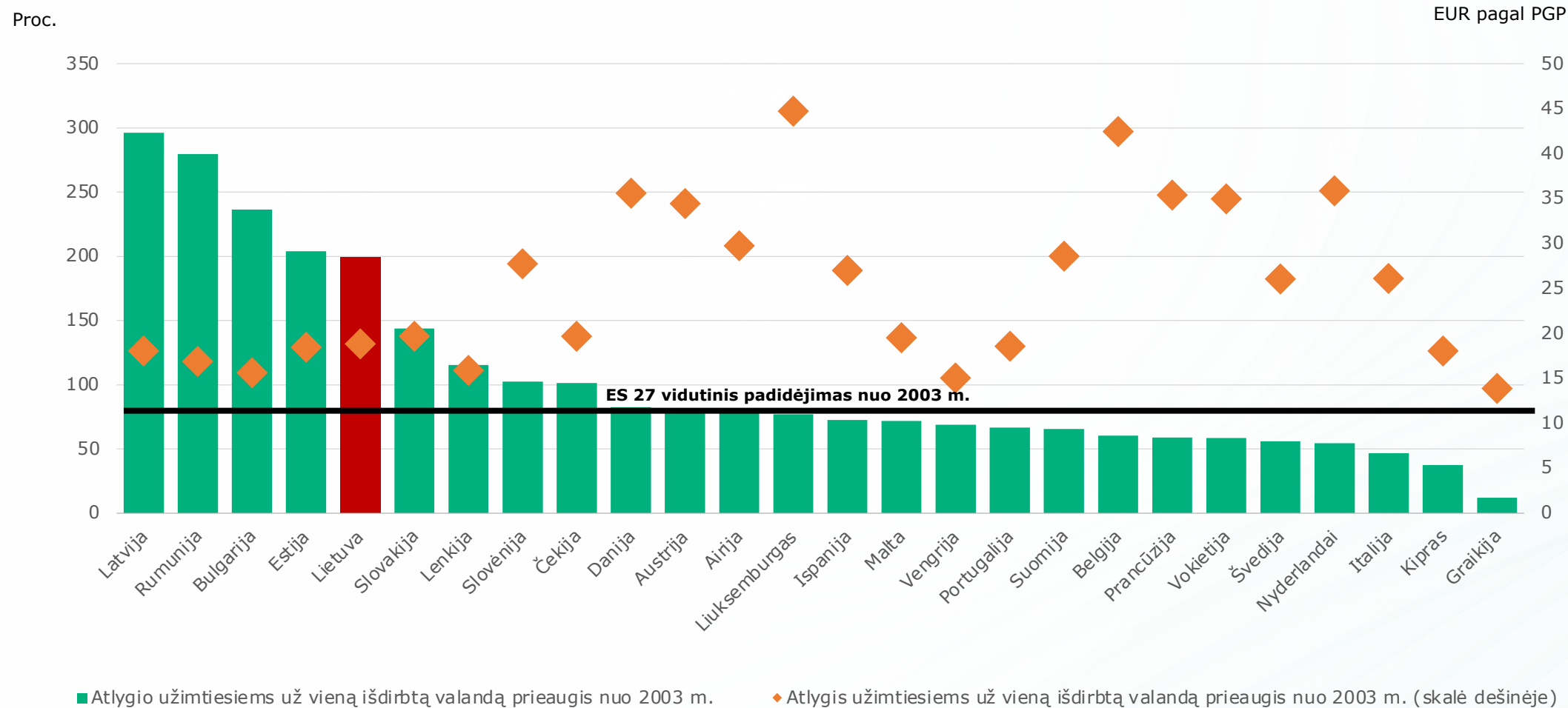
Proc. (nuo visų investicijų)

Šaltiniai: Eurostat ir Lietuvos banko skaičiavimai.

Ilgalaikių problemų sprendimas padės dar labiau pasivyti ES vidurkį pagal atlyginimus...

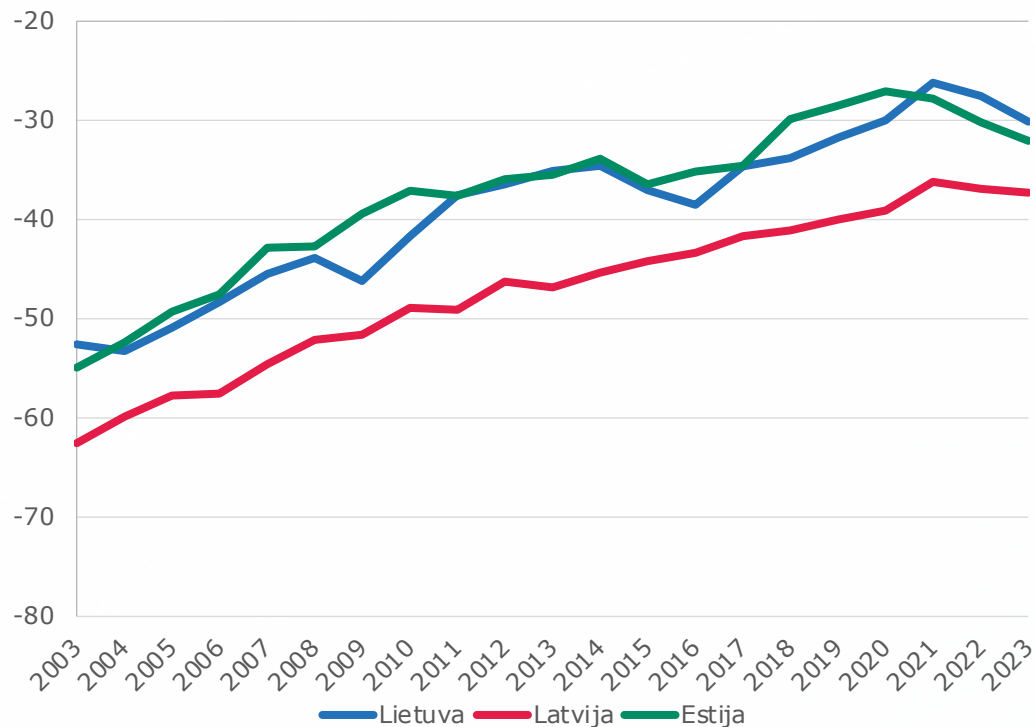

Šaltiniai: Eurostat ir Lietuvos banko skaičiavimai.

...ir dar labiau aplenkti kaimynus

Darbo našumo palyginimas tarp Baltijos šalių

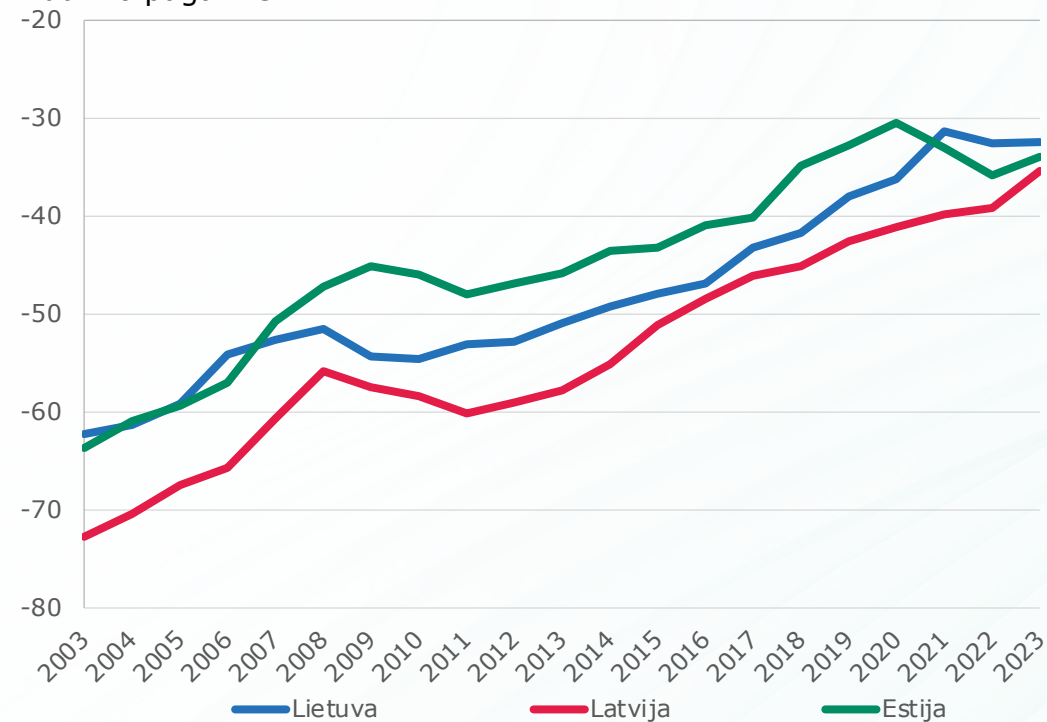
Proc., darbo našumo atsilikimas nuo ES vidurkio pagal PGP

Šaltiniai: Eurostat ir Lietuvos banko skaičiavimai.

Atlyginimų palyginimas tarp Baltijos šalių

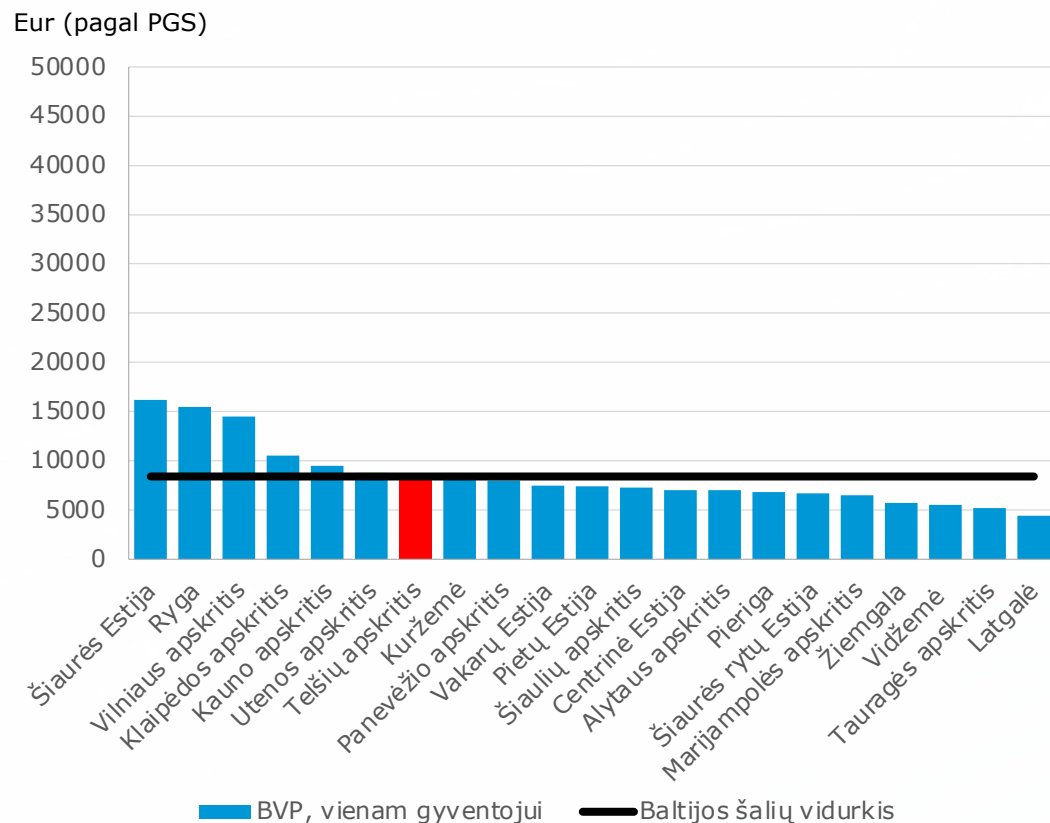
Proc., atlyginimo vienai užimtojo dirbtai valandai atsilikimas nuo ES vidurkio pagal PGP

Šaltiniai: Eurostat ir Lietuvos banko skaičiavimai.

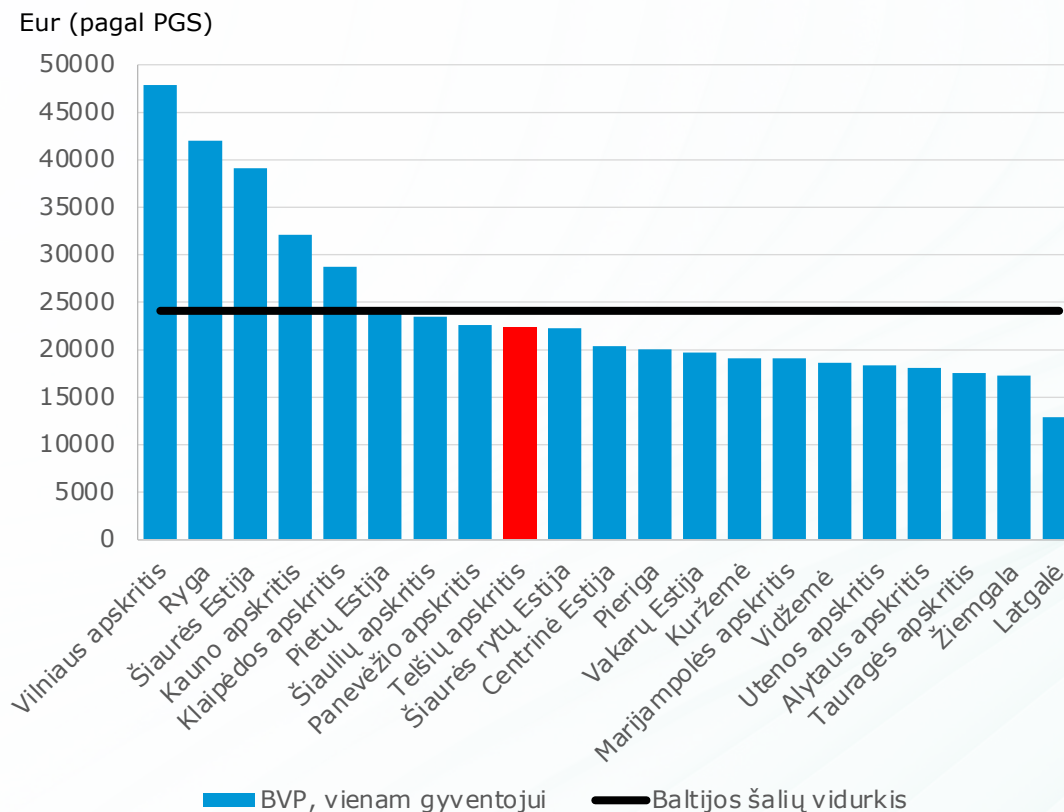
Investicijos į našumą didinančias technologijas ir darbo įgūdžius gali padėti spręsti regioninės atskirties problemas

Pridėtinės vertės lygis 2003 m.

Šaltiniai: Eurostat ir Lietuvos banko skaičiavimai.

Pridėtinės vertės lygis 2022 m.

Šaltiniai: Eurostat ir Lietuvos banko skaičiavimai.

Esminiai momentai

- **Šiuo metu konkurencingumo sumažėjimo požymių nematome.** Lietuvos eksportas mažėjo daugiausiai dėl struktūrinių veiksnių, o ne dėl kainų konkurencingumo praradimo. Sumažėjus energijos išteklių kainoms ir atsigauvant užsienio paklausai, tikėtinas laipsniškas eksporto atsigavimas.
- **Darbo našumas yra sumažėjęs dėl ciklinių priežasčių.** Sumažėjus užsienio paklausai, įmonės šiuo metu nemažina užimtumo tikintis paklausos atsigavimo. Visgi, jeigu užsienio paklausos atsigavimas užsitęs, galime tikėtis padidėsančio nedarbo.
- **Nors per 20 metų nuo įstojimo į ES atlyginimai ir našumas ženkliai išaugo ir šiuo metu yra didžiausi regione, būtina spręsti ilgalaikes problemas siekiant išsaugoti ekonominio augimo potencialą.** Šiuo metu ženkliai atsiliegame nuo ES vidurkio pagal investicijas į našumą didinančias technologijas. Taip pat nepaisant pastarųjų metų darbo rinkos atsparumo, ilgalaikiai iššūkiai, susiję su darbo įgūdžių paklausos ir pasiūlos neatitikimu, išlieka.

LIETUVOS BANKAS
EUROSISTEMA

Ačiū!

Kasparas Vasiliauskas

Vyresnysis ekonomistas
Makroekonomikos ir prognozavimo skyrius
Ekonomikos departamentas
KVasiliauskas@lb.lt
Totorių g. 4, LT-01121 Vilnius

 LIETUVOS BANKAS
EUROSISTEMA